

Poština plačana v gotovini

Cena Din 2

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1930/31

RAZBOJNIKI

Premijera 18. oktobra 1930

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK : FR. LIPAH

*Novosti za damske
plašče pravkar došle!*

**A. & E. Skabernè
Ljubljana**

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 18. oktobra 1930

Ost:

Schiller: Razbojniki

»Ta komad ni teaterski komad. Ako mu odvzamem streljanje, pobijanje in požiganje, postane za oder utrudljiv in težak.« Tako se je izrazil o »Razbojnikih« sam avtor Fridericus Schiller. — To je bilo in je gotovo res — a samo za slabe odre, to je pa tudi res za vseh ostalih milijon in pol komadov, ki se igrajo po svetu. — Vendar Schillerjevi »Razbojniki« niso ostali na repertoarju gledališč stotrideset let radi pietete, prav gotovo ne — gledališče ni nagrobni spomenik, kjer se potoči ob raznih obletnicah in jubilejih spoštljiva solza — ne, ostali so na repertoarju radi svojega zanosa in problemov, ki žive na tej zemlji neprestano, čeprav izpreminjajo svoje ime. Danes se jim pravi despotizem, jutri komunizem ali pa radi mene, če hočete, zasedeno ozemlje. Vselej so se našli taki, ki govorijo besede s Schillerjevim zanosom, in dokler bodo živeli mladi ljudje, bo živel tudi Schiller in bodo »Razbojniki« aktualni. —

Torej mladost! Ta je značilna za ta komad in druge izbire tudi ni. In pa zvočna ubranost. Zvok pa je rohneč in do neba vriskajoč, včasih anarhistično smel — tak je bil v vseh strašnih in hudih časih, kadarkoli se je postavil terorju nasproti upor. — Trobente, klici, žvenket sabelj in daljni streli ... enkrat, samo enkrat se rodi pesem, ki se iztrga nekomu, drugi jo pograbi in treji za njim — zbor ... pesem razbojnikov ...

*

Razen tega, ali bolje, poleg tega so »Razbojniki« sinfonijska strasti ... Razpaljenih, premišljenih od uboja in umora, do ljubezni, pa spet do ateistične izpovedi, obupa in zanosa. Za igralce pa se rode najpestrejšje možnosti izrabiti in izprazniti vse rezevoirje svojega temperamenta.

*

Za našo vprizoritev velja posebno: ne rodbinska drama in nesreča hiše Moorove, po nobenem članov se ne zove drama — imenuje se »Razbojniki«.

Stari Moor ni zlomljen starec, brez javkajočega tona — star tiran je, boji se osvete, sicer bi ne verjel tako naglo okornim lažem. Sele ječa ga zlomi. —

Lopov Herman, možak Herman... Med obema ljubezen do Amalije... On ni slab, samo ljubezen je močnejša... Nato se oglasi vest — in ta zmaga.

Spiegelberg, to pero, ta ki zažvrgoli prvi sirensko melodijo — ta dečko je tkan iz finih niti. Iz dobre hiše je in njegova zibka je tekla po mehkih preprogah... Ako bi nam on povedal preteklost Kozinskega kot svojo — pa bi mu verjeli.

Franc in Karl... Bratca, ki se nikoli ne srečata... Eden tak in tak — drugi radi onega čisto drugačen, postane nosilec ideje, baklonosec, sodnik, dobrotnik in morilec... Zakaj?... Zato, ker je na svetu krivic obilo in zato, ker ne gre, da se človek vtika v božje posle...

*

»Razbojniki« nam niso novi. Vendar bo okrog dvajset let, odkar so šli poslednjič preko slovenskega odra. Z njimi nam sili na uho nebroj imen umetnikov, ki so svoječasno gradili naše gledališče: Tyšnov, Boleška, Dobrovolny — potem Verovšek-Schweizer — in prekrasna Spurna...

Prva turneja ljubljanske drame po Jugoslaviji

(Dalje.)

Ministrstvo Prosvete, oziroma Umetniško Odeljenje, bi moralo baš o tem voditi račune in na tej podlagi graditi gledališki program, ki bi se lahko izpeljal tudi v praksi. Toda prav tako so poklicani tudi posamezniki iz vrst naših najboljših gledaliških ljudi, ljudi kulture in nacionalne elevacije, poklicani so, da dajo pogumno nasvetov, navdušenja in najboljše svoje izkušnje za ustvarjanje tega stvarno jugoslovanskega teatra. Imamo take ljudi in običajno niso pod vtisom nesrečnih razmer, ki bi jih na splošno lahko označili za moralno depresijo in vsestranski zastoj. Potrebna je iskra, začetek, toda smel, visok, da bo navdušil! Na vsak način, zakaj vse to mora stati na močnih in čvrstih nogah.

*

A mi v provinci, ki imamo ambicije, da v doglednem času pokažemo nekoliko več življenja in produkcije? Predvsem tu, na morju, v njegovem središču, kjer se bo moralo razviti središče

neke obmorske kulture (kakor jo tako radi imenujejo naši »jadranski stražarji«)? Mi, tukaj, med Dinarskimi Alpami in Jadranskim morjem, kjer bi morala priti do izraza (kakor ga je pokojni Cvijić imenoval) dinarski in srednjemorski tip? Mi, tukaj, ki bi morali prisostvovati in sodelovati pri tem dvojnem ustvarjanju i pri splošnem jugoslovanskem tipu i pri posebnem jadranskem, odnosno dinarsko-mediteranskem tipu kulture? Kaj je z nami? Vprašanje je veliko, odgovor obsežen.

Toda, kar se tiče gledališča, bi morali začeti z novega. Videli smo poizkus z Narodnim gledališčem in imamo izkušnje. Predvsem se okoristimo s temi izkušnjami; potem pa vedno bolj zbirati rezervo zdravega realizma, izbirati resne moči, postavljati stvari na neko višje stališče in paziti, da se ne bodo razpasle strasti in osebni interesi; če pa se moramo čemu ukloniti, glejmo, da bo to v resnici vredno, ne pa da bi brez potrebe izgubljali čas in tratili moči po nepotrebnem. Seveda pa je to najtežje vprašanje: spoznati se v malih razmerah, ne izgubljati živcev in biti oprezen v tako delikatni zadevi in na tako občutljivi zemlji.

Ta članek nam je bil najtopplejši pozdrav Dalmacije in največji honorar ter kritika obenem.

*

Slučaj je nanasel, da smo bili v Sarajevu baš na Vidov dan. Pred 16. leti so padli tu revolverski streli... Kako dolgo je že od tega! Oni most preko Miljačke, kjer je stal nekoč spomenik, je danes nem in tih. Ni več spomina na stvari, preko katerih sta šla čas in zgodovina...

Pot iz Dubrovnika do Sarajeva je zelo romantična. Že prva dolina Reke poleg Dubrovnika je nad vse slikovita, kaj pa šele dolina Neretve, Popovo polje! To čudovito polje, ki leži sredi samih skal in se voziš več ur ob njem, je polno najboljše napolnjene zemlje. To je hercegovsko »Cirkniško jezero«, od jeseni do Jurjevega pokrito z vodo, ki doseže na nekaterih krajih globino več deset metrov. Polje je zelo rodovitno, žal pa stoji voda nekatera leta predolgo, tako da nasadi ne morejo dozoriti. Letos so ta čas (28. junija) sejali šele koruzo, ki je bila v drugih krajih že v cvetju. Sejejo in sade največ koruze in sirka, ki je izborna hrana za živino. Videli smo prekopavati zemljo po 15 seljakov v eni vrsti, videli smo, kako so se vozili s čolnom do otokov sredi polja. Zemlje ni treba nikoli gnojiti. Kadar je dobra letina, ima vsa dežela vsega dovolj. Če bo država to polje izsušila, bo nastal tu pravi hercegovski »Banat«. Zakaj pšenica je tu slajša kot banaška. Tik nad poljem so pa že s konji na skalnatih gubniških mlatili pšenico. Vinogradi, smokve, češnje, murve, lubenice in krasna žita. Tu je domovina slavnega trebinjskega duhana, ki smo ga občudovali v krasnih nasadih. Premožnejši kmet posadi do 40.000 rastlin. Ženske imajo na poti ali na paši neprestano kodeljo v rokah.

Tudi neretvanska dolina je rodovitna. Na teh kraških gorah so rastle še pod Turkom ogromne črne šume, v katerih so junščili hajduki. Toda Avstrija je gozdove iztrebila, kot so nam pravili. Zato nastaja pozimi taka burja, da vstavlja vlake in odnaša zemljo. Prispeli smo do Mostarja, nad katerim se vije lepa cesta proti morju, edina večja cesta menda, ki jo je Avstrija zgradila v Hercegovini. Na mostarskem kolodvoru so nam prišli okrog 12. ure povedat, da so našo predstavo odpovedali, češ ker ni prišel prej tja naš zastopnik, kot je bilo dogovorjeno. Ta izgovor je bil zelo čuden in je dišal po tisti slavni elektriki v Hercegovnem, kjer smo igrali »Rošlinko« pri voščeni sveči, komaj eno ped visoki. Saj smo bili z Mostarjem več kot mesec dni v stalnih pismenih stikih in imeli datum gostovanja ugotovljen. To neprijetnost smo zapisali zato, da je ne pozabimo.

Odpeljali smo se navzgor in se vozili po veleromantičnih pokrajinah, minaretov je bilo vedno več in strmine tudi, tako da nam je prišla na pomoč lokomotiva z zobnim kolesom; srečavali smo vlake z navdušenimi češkimi in poljskimi Sokoli, ki so se peljali na Jadran. Klicali so nam »Nazdar!« in nihče ni slutil, kaj jih čaka našem »Karadjordju«, na našem morju!...

Ivan-planina je bila že za nami, spuščali smo se navzdol, mračilo se je in kresnice so švigale po polju ob progi. Kmalu nas je pozdravilo morje lučic po ravnem in po brdih: to je bilo kraljevsko Sarajevo, kjer nas je čakalo toliko lepega!

(Dalje prih.)

Drobiž

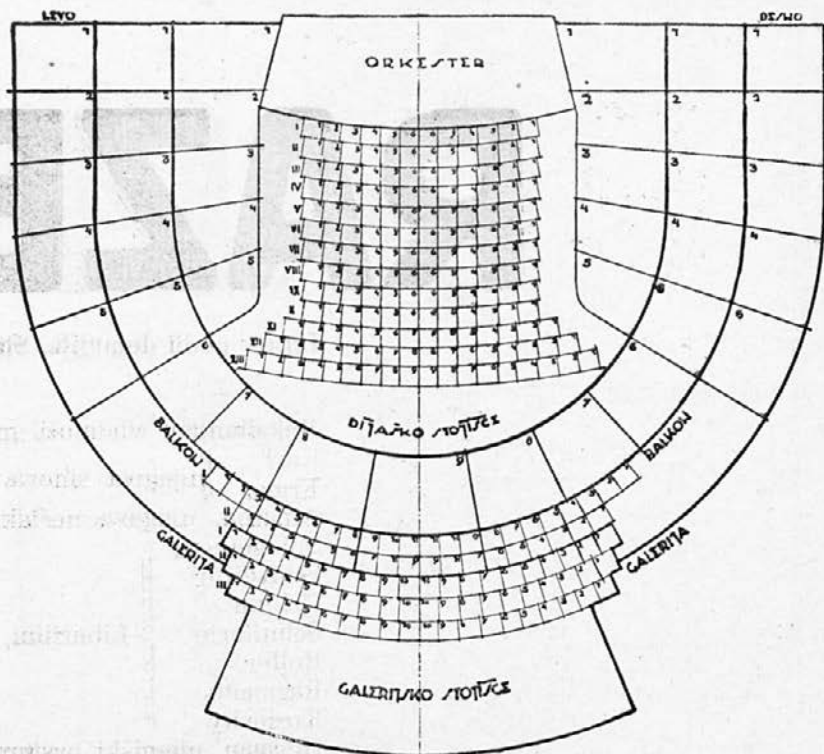
Praški »Slovanski institut« bo natisnil cikel svojih predavanj o »Gledališču pri Slovanih«. Cikel bo ilustriran. Predavanja so napisali: O. Fischer, Tille, Szykowski, Rogoz in Horak. V seriji »Práce« bo izšla Wollmanova študija o dramski literaturi Jugoslovanov.

A. Moissi, znani nemški igralec, je izdal svojo prvo igro »Ujetnik«. V igri obdelava usodo zadnjih Napoleonovih let na Sv. Heleni. Torej snov, ki jo je obdelal že L. Linder v komediji »Cesar umira«.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Nar. gledališča v Ljubljani. Predstavniki: Oton Župančič. Urednik: Fr. Lipah — Tiskarna Makso Hrovatin, vsi v Ljubljani.

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

POPRAVILO!

Pisalnih — Računskih strojev

JAMSTVO!

Prešernova ulica 44

Telefon intr. 2636

Ivan Legat, Ljubljana

**Samoprodaja najboljšega
pisalnega stroja**

CONTINENTAL

(WANDERERWERKE)

RAZBJNIKI

Igra v petih dejanjih. Spisal Miller. Poslovenil Fran Albrecht.

Režiser: prof. O. Šest

Maksimiljan, vladajoči grof Mo	Bratina
Karl	Levar
Franc } njegova sinova {	Železnik
Amaliya, njegova nečakinja	Šaričeva
Spiegelberg	Kralj
Schweizer	Cesar
Grimm	Kaukler
Schusterle	Potokar
Roller	Skrbinšek
Razmann	Sancin
Kozinsky	Jan
Herman, plemiški bastard	Jerman
Komisar	Plut
Danijel, star služabnik	Lipah

Dejanje se godi v Nas: okroglo dve leti.

Po I, II. inju odmori.

Blagajna se odpre ob pol 8.

ak ob 8.

Konec okrog pol 11.

Parter: Sedeži I. vrste	Din 30
„ II. - III. vrste	28
„ IV. - VI. „	26
„ VII. - IX. „	24
„ X. - XI. „	22
„ XII. - XIII. „	20

Lože v parterju	Din 100
I. reda	100
„	120
II. reda	70
„	75
Peti lož parterju	20
I. reda	25
II. reda	15

Balkon: Sedeži I. vrste	Din 22
„ II. „	18
Galerija „ I. „	14
„ II. „	12
„ III. „	10
Galerijsko stojšče	2
Dijaško stojšče	5

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure

D

Po gledališču sestank v

KAVARNI „EMONA“

prvovrsten salonski in jazz orkester

V restavraciji dnevno

PLES

Točna postrežba

Solidne cene

Delniška družba pivovarne

„UNION“

priporoča svoje izborno svetlo in
črno pivo v sodčkih in steklenicah
Izdeluje tudi prvovrstni kvas in špirit

LIUBLJANA - MARIBOR

Brzjavni naslov: Pivovarna Union,
Ljubljana, Maribor

Telefon: Ljubljana št. 2310, 2311
Maribor št. 2023

DOBRA MISEL!

ZAVARUJEM SI ŽIVLJENJE,

to je: ko pridem v leta, mi naj izplača
banka „Slavija“ kapital, ki mi bo v
gmotno, sedaj pa že v moralno oporo

Domača zavarovalnica:

**Jugoslovanska zavarovalna banka
„Slavija“ v Ljubljani**

se priporoča za vse vrste zavarovanj

TELEFON ŠT. 2176

Elitni kino Mafica

Tel. 2124

Edini zvočni kino v Ljubljani
z najboljšo svetovno zvočno **aparatur**o
WESTERN ELECTRIC

V mesecih oktober in november prinašamo sledeče
premiere izbranih najboljših svetovnih velefilmov:

„No, no Naneta“

Čarobna filmska opereta v naravnih barvah
Najboljši pevci, balet, razkošje

„Smej se in plakaj!“

Najnovejši govoreči film s slovitim **Al Jolsonom**
v glavni vlogi

Sodeluje tudi mali **Darvey Lee** (Sonny Boy) v
vlogi kot **Little Pal**

„Tango ljubezni“

Briljantna filmska opereta

V glavni vlogi **Willy Forst** (znan in priljubljen iz
velefilmov „Atlantik“ in „Dvoje src v $\frac{3}{4}$ taktu“)

„Ljubljenec bogov“

Najnovejši govoreči velefilm Emila Janningsa

„Cilly“

Najrazkošnejša, najslajša filmska opereta, kjer nastopa
najlepša žena Amerike, slovita Marilyn Müller